

číslo 3 / září 2014

zoo report

magazín pro přátele Zoo Brno

BRNO

odborná příloha
ZOO REPORT PROFI

Příhovor
Roman Onderka

STRANA 3

Nová expozice klokanů vyrostla v horní části zoo

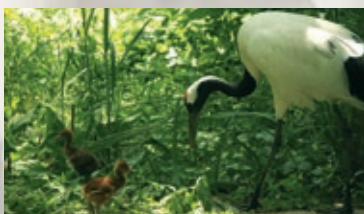
STRANA 4

Labské pískovce - krajina mnoha tváří
Eva Mikolášková

STRANA 5

První odchov jeřábů mandžuských v brněnské zoo
Petr Suvorov a Miloslav Walter

STRANA 6, 7

Desátá Noc snů

STRANA 8

Setkání adoptivních rodičů letos doprovodil
Indiánský víkend

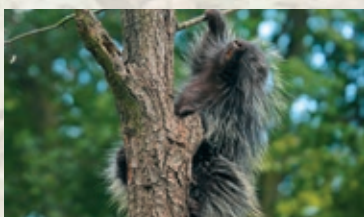
STRANA 9

K nové orlí voliře vede zážitková stezka

STRANA 10

Urzoni a skunkové

STRANA 11

Zooreport

magazín pro přátele Zoo Brno
září 2014
číslo 3/14, ročník XVI

Vydavatel:

Zoologická zahrada města Brna
U Zoologické zahrady 46, 635 00 Brno,
Česká republika
tel.: +420 546 432 311
fax: +420 546 210 000
e-mail: zoo@zoobrna.cz

Nakladatel:

Peleos, spol. s r.o.
e-mail: info.brno@peleos.cz

Adresa redakce:

Zoologická zahrada města Brna
redakce Zooreportu
U Zoologické zahrady 46, 635 00 Brno,
Česká republika
tel.: +420 546 432 370
fax: +420 546 210 000
e-mail: stuchlik@zoobrna.cz

Vedoucí redaktor:

Bc. Eduard Stuchlík

Odborní lektori:

RNDr. Bohumil Král, CSc.
Mgr. Lubomír Selinger

Náklad:

1 500 ks v české verzi
500 ks v anglické verzi

Autorem nepodepsaných textů je:

Eduard Stuchlík

Fotografie (pokud není uvedeno jinak):

Eduard Stuchlík

První strana:

Jeřábi mandžusťi

NEPRODEJNÉ

Brněnská zoo je i v Indonésii

Není mnoho věcí kolem nás, které nepřestávají fascinovat a přitahovat. Exotická fauna a flóra očarovává člověka již po tisíciletí. Jak ukazují čísla návštěvnosti naší brněnské zoo, svůj souboj se zvířaty nejroztodivnějších tvarů, barev a původu prohrávají i všichni lákadla moderní doby.

Najde se jen velmi málo věcí, pro které nemusíme dnes děti přemlouvat od počítače nebo tabletu. Taková po ránu rozčuchaná dželada, nevzrušeně se opalující surikata, vůbec nemluvě o koupajícím se medvědovi dokážou nechat zapomenout na rozehranou počítačovou hru či seriál. A přiznejme si, nás ta zvířata baví taky.

Mými favority z expozice brněnské zoo jsou medvědi. Málokdo možná ví, že než získal ve středověku výlučné postavení mezi zvířaty lev, byli to právě medvědi, kterých si nejvíce vážili staří Keltové i Germáni. Medvěd má sice velmi málo vyvinuté obličejové svaly, a je proto velmi těžké odhadovat jeho náladu, to jej ale nikterak nelimituje v tom, aby nerozpohyboval naše mimické svaly. Jsem velmi častým návštěvníkem nové Beringie brněnské zoo, a to i díky on-line přenosu, který Zoo Brno z výběhu medvědů přenáší na svém webu. Když mám někdy chvilku volna v pracovním programu a potřebuji vypnout a zrelaxovat, otevřu si on-line přenos právě z výběhu medvědů a nechám se bavit jejich hrami v jezírku. Někdy mi i přijde, že ti medvědi musí tušit, že jsou součástí nepřetržitého sledování, a proto soutěží a předvádějí se, kdo ukáže větší „volovinu“. Úžasný relax.

Foto Marie Schmeiková

Roman Onderka u expozice kamčatských medvědů v Zoo Brno

Každý si nacházíme při návštěvě zoo to své. Nicméně, moderní městská zoo je a vždy bude vědeckým prostorem, prostorem studia exotických druhů, zkoumáním jejich života, prostorem vzdělání a poznání. Stále více se pak stává místem pro trávení volného času, součástí každodenního městského života a opakovaných návštěv. Nicméně zoo je i projevem společenské odpovědnosti města a jeho obyvatel. Zoo Brno je v tomto velmi aktivní institucí se silným pocitem globální odpovědnosti vůči některým ohroženým druhům. Spolu s indonéskou neziskovou organizací zřídila naše zoo vzdělávací centrum pro domorodce a návštěvníky ostrova Nusa Penida v Indonésii. Centrum Kura Kura (indonésy „Zachraň želvu!“) upozorňuje na nebezpečí, které hrozí želvám, jedné z nejohroženějších skupin

indonéské fauny. Díky tomuto projektu naší zoo vznikla záchraná stanice pro želvy a středisko integrace ochranných aktivit želv.

Brněnská zoo je svým způsobem obrazem našeho města, jeho obyvatel a našich hodnot. Projekt Kura Kura na záchranu želv ukazuje, že se v Brně zajímáme, že nejsme lhotejní. To, co definuje moderní metropoli, je podle mě právě ono „zajímání se“, pocit společenské odpovědnosti, děláni něčeho navíc, něčeho, co vlastně úplně nemusíme. Proto při své návštěvě brněnské zoo můžete být pyšní i na sebe, protože je to vaše zoo.

Bc. Roman Onderka, MBA,
primátor města Brna

Bc. Roman Onderka, MBA

se narodil v roce 1965 v Brně. Již osmým rokem je primátorem města Brna, poté co v roce 2010 zvítězil v čele ČSSD v komunálních volbách a byl opětovně zvolen do čela města. Je absolventem Vysoké školy Karla Engliše v Brně, obor ekonomika a právo v podnikání, na Fakultě podnikatelské VUT Brno následně absolvoval studijní program Master of Business Administration (MBA). Za svůj největší úspěch v práci pro milované Brno považuje ozdravení hospodaření města, které je dlouhodobě hodnoceno jako mimořádně úspěšné v rámci ČR.

Největší radost mu dělají jeho blízcí – syn, přítelkyně a pes. A pokud to jen trochu čas dovolí, rád sportuje, fotografuje, čte a chodí do divadla.

Zelenou pásku před vchodem do nové expozice klokanů přestřihli (zleva) primátor Brna Roman Onderka, chlapec ze zařízení Fondu ohrožených dětí Klokánek a ředitel Zoo Brno Martin Hovorka

K otevření nového klokanince patřila i exhibice dvou mužů na skákacích botách

Prostor mezi prepouštěcími dveřmi zdobí umělá skála s kopiemi aboriginských kreseb

Nová expozice klokanů vyrostla v horní části zoo

Novou expozici klokanů brněnská zoo slavnostně otevřela 30. srpna 2014. Expozice je nová nejen datem vzniku, ale i pojetím. Je průchozí, stejně jako nedávno otevřená voliéra orlů bělohavých. Návštěvníci mohou vstoupit dovnitř a sdílet stejný prostor se zvířaty, aniž by je dělil plot či jakákoliv jiná bariéra.

Malá slavnost začala ve 14 hod. a samozřejmě se neobešla bez symbolického přípitku šampaňským a přestřižení pásky, měla však nápaditou režii, od začátku stylovou a efektní. Vchod do expozice se znenadání otevřel a na prostranství před ním, obležené početným davem návštěvníků a četnými novináři, se vyřítila postava na skákacích botách a v kostýmu klokan. Vzápětí se na scéně objevila jiná, převlečená za krotitele. Také měla skákací boty a uměla i salto. Skákající muži pobavili publikum exhibicí pohyblivosti a mrštnosti, tak blízké klokanům.

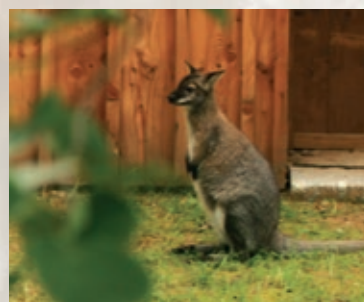
Projev vítající návštěvníky v nové expozici pronesl primátor města Brna Roman Onderka, po něm se vystřídal ředitel zoo Martin Hovorka, náměstek primátora pro výstavbu Ladislav Macek a čestný host, skokan do výšky Svatoslav Ton. Urostlý štrihlý atlet-olympionik řekl, že kdyby se dostal do vrcholné formy, oplocení výběhu klokanů by hravě přeskočil. Na dotaz z publika odpověděl, že jeho osobní rekord z roku 2005 činí 233 cm. Pak se ohlédl po zbrusu novém chovatelském zařízení a váhavě dodal, že

brněnští zoologové snad dobře vědí, jak vysoký má být správný plot kolem klokanů.

Hudební zpestření slavnostního aktu obstarali zpěváci z brněnského Klokánku, zařízení občanského sdružení Fond ohrožených dětí. Všichni, včetně jejich dospělých tet, měli červené dresy, jen jeden z nich, maskot klokan, byl hnědý. Ten také společně s primátorem a ředitelem zoo přestřihl zelenou pásku před vchodem do expozice a návštěvníci se mohli nahnout dovnitř.

Nová expozice klokanů se nachází v horní části zoo, v závěru hlavní komunikace vedoucí od restaurace U Tygra k pavilonu Exotarium. Pěší trasa doprovázející zmíněnou komunikaci, po níž jezdí turistický vláček, přímo prochází expozicí, kde lze odbočit na stezku vedoucí výběhem klokanů. Vstup i výstup z expozice je vybaven prepouštěcími dveřmi, které zamezí úniku zvířat. S nimi se pak návštěvník může setkat v kterémkoliv místě výběhu, v žádném případě se však nesmí pohybovat mimo stezku. Naši klokaní člověku neublíží, jsou mírumilovná a bojácná, prudký pohyb člověka by je mohl vylekat. Proto je také třeba, aby rodiče hlídali svoje děti.

Expozice zabírající plochu zhruba 3 000 m² je vybavena menším objektem ubikací klokanů a zkrásňuje ji efektní dekorace - umělá skála vyzdobená kopii kreseb původních obyvatel Austrálie. Nové chovatelské zařízení bylo vyprojektováno pro vzácné klokanly skalní. Jednání o jejich dovozu přímo z Austrálie však dosud trvají, a tak se tu návštěvníci zatím mohou setkat s klokanly rudokrkými.

Klokan rudokrký před ubikací v nové expozici

Návštěvníci procházejí po stezce vedoucí výběhem klokanů

Labské pískovce – krajina mnoha tváří

Lesy, louky, rybníky, skalní věže, stolové hory, drobné říčky nebo poslední nepozměněnou část řeky Labe, to vše lze nalézt na pouhých 245 km² Labských pískovců. Tato chráněná krajinná oblast (CHKO) tvoří kompaktní celek s Národním parkem České Švýcarsko a společně pokrývají prakticky celou Děčínskou vrchovinu, bohatstvím skalních útvarů srovnatelnou i se známými národními parky v USA.

Zatímco v Americe jsou skalní útvary díky suchému klimatu obnažené, v Labských pískovcích je ve velké míře kryjí lesy. Eroze vytvořila v pískovcovém masívu množství forem skalního reliéfu, který svou rozmanitostí nemá obdobu v jiných pískovcových oblastech u nás ani jinde v Evropě. Druhovou bohatost ovlivňují především specifické ekologické poměry, jako je např. chladné klima v roklicích, které umožňuje výskyt horských až subalpínských druhů v nezvykle nízkých nadmořských výškách.

K nejlákavějším výletům v oblasti patří výstup na ojedinělou stolovou horu a zároveň nejvyšší bod Labských pískovců – Sněžník (726 m n. m.). Obdivuhodným výtvozem přírody je také kaňon Labe. Údolí zahloubené místy více než 300 metrů oproti sousedním plošinám lemují skalní stěny vysoké 60 až 70 metrů, což vytváří největší fenomén tohoto druhu na našem území. Kaňon Labe je významný také rozsáhlými porosty původních lesů (včetně květnatých bučin), které jsou domovem mnoha vzácných živočichů.

Sokol stěhovavý s kořistí

Foto: Jan Šimáček

Národní přírodní rezervace Kaňon Labe – místo významné vysokou biodiverzitou

Z opeřenců jsou na staré stromy vázáni zejména datlovití ptáci, například datel černý (*Dryocopus martius*), ale také sovy, jako je sýc rousný (*Aegolius funereus*), který hnízdí nejčastěji v dutinách vytesaných datlem. Samotné skalní stěny nabízejí útočiště dalším druhům ptáků. Potkat zde můžeme výra velkého (*Bubo bubo*) a sokola stěhovavého (*Falco peregrinus*). Sokol a výr jsou spolu s datlem černým a chřástalem polním (*Crex crex*) klíčové druhy, kvůli jejichž ochraně byla vyhlášena Ptáčí oblast Labské pískovce, pokrývající také území národního parku. V ptáčí oblasti Labské pískovce se s počtem deseti hnízdících párů vyskytuje největší hnízdní populace sokola stěhovavého v Česku. Na území CHKO

pravidelně hnízdí tři páry čápů černých (*Ciconia nigra*), dvě hnízda jsou umístěna přímo na skále.

Z dalších živočichů poskytují skály životní prostor několika druhům netopýrů, kteří zimují v puklinových jeskyních. Údolí Labe je domovinou bobra evropského (*Castor fiber*), který se po vyhubení začal na naše území opětovně šířit z Německa. Nejen řeka Labe, ale i menší navazující toky osídlila vydra říční (*Lutra lutra*), jejíž počty pomalu rostou. V povodí řeky Kamenice můžeme zastihnout miňhuli potoční (*Lampetra planeri*) i lososa obecného (*Salmo salar*), který je zde od roku 1998 uměle vysazován s cílem obnovit původní populaci. Kromě tekoucích vod nalezneme na území Labských pískovců také větší či menší mokřady, v nichž se vyskytují chráněné druhy obojživelníků, například skokan štihlý (*Rana dalmatina*) nebo čolek velký (*Triturus cristatus*), čolek obecný (*Lissotriton vulgaris*) a čolek horský (*Ichthyosaura alpestris*). Stojaté vody využívá jako hnízdiště nebo k získávání potravy mnoho druhů ptáků. Mezi nimi také vzácný orl mořský (*Haliaeetus albicilla*), u něhož bylo letos poprvé pro území Labských pískovců potvrzeno hnízdění. Chřástal polní naproti tomu obývá travnaté biotopy zemědělské krajiny. Za posunutí termínu seče na konec hnízdního období se nám křehký pták odměňuje neúnavným nočním skřehotáním.

Mgr. Eva Mikolášková,
zoolog Správy CHKO Labské pískovce

Foto: Václav Šena

Dospělý jeřáb mandžuský se semidenními mláďaty

První odchov jeřábů mandžuských v brněnské zoo

Rozmnožit jeřába mandžuského (*Grus japonensis*), ptáka z řádu krátkokřídlí (*Gruiiformes*) a čeledě jeřábovití (*Gruidae*), se brněnské zoologické zahradě poprvé podařilo v letošním roce.

Jeřáb mandžuský hnízdí v severovýchodní Číně a v přílehlé části Mongolska a ruského Dálného východu. Zimuje na jihu Číny a Koreje. Na japonském ostrově Hokkaidó žije izolovaná populace, která nemigruje. Způsobem života je vázán na mokřady, kterých všeobecně ubývá. Ve volné přírodě není

populace jeřábů mandžuských velická – pohybuje se kolem 2 500 jedinců a stavy neustále klesají.

Červený seznam IUCN tento druh registruje jako ohrožený (stupeň ohrožení EN, Endangered). Jeho chovy jsou v evropských zoologických zahradách součástí Evropského záchranného programu (EEP) a za management evropské populace odpovídá koordinátor EEP, který především určuje, se kterými ptáky se budou nově odchovaná mláďata párovat, tak aby nedocházelo k příbuzenské plemenitbě a byla zachována genetická pestrost.

Nádherný, elegantní pták s typickou červenou neopeřenou skvrnou na čele a temeni hlavy je častým námětem v tradičním výtvarném umění

Dálného východu, kde je uctíván jako posvátný symbol dlouhověkosti a manželského štěstí. Žije totiž v trvalých párech a v přírodě se dožívá věku kolem třiceti let, v lidské péči až 65 let. Během překrásného svatebního tance, který každoročně provozují v období jarního toku, se jeřábi navzájem uklánějí, vyskakují a hlasitě troubí pomocí zvláštního ústrojí, esovitě stočené dýchací trubice. Ta je v některých částech zkostnatělá, což ještě dále umocňuje troubivý zvuk. Jejich volání se může ozývat i na několik kilometrů.

Červená lysinka, kterou mají jeřábi na hlavě, je jedním ze znaků věku ptáka (čím větší plochu zabírá, tím je pták starší). Ač je to možná u dlouhonožných ptáků překvapivé, musí i jeřáb umět plavat po volné hladině. Této vlastnosti využívají mnohdy malá mláďata, když je rodiče vodí přes hlubší části mokřadů.

Jako většina jeřábů je i jeřáb mandžuský tažným druhem, který se na zimu stěhuje do jižnějších poloh Asie. Při podzimním tahu se jeřábi shromažďují do hejn. Shromáždění bývají většinou po léta stejná a na takových místech lze denně pozorovat až desetitisíce ptáků několika druhů jeřábů. Mláďata narozená na jaře téhož roku pak absolvují cestu na zimoviště s rodiči. Protože nemají migrační trasu geneticky zakódovanou, musí si ji mladí jeřábi vštípit podle otce a matky během první cesty na jih.

Samice jeřába mandžuského žije v naší zoo od roku 2005. Odchována byla uměle v Zoo Moskva, kde se narodila v roce 2002. Samce jsme získali v roce 2006, pochází ze Zoo Schönbrunn, kde jej po narození v roce 2005 odchovávali rodiče. Už na

Dospělý jeřáb mandžuský s mláďaty ve věku jednoho měsíce

jaře 2008 jsme pozorovali, jak jeřábi předvádějí mnoho prvků tzv. svatebního tance a ozývají se ve společném duetu. Synchronizace jeřábího páru může trvat velmi dlouho. Sehnání dvou jedinců opačného pohlaví totiž vůbec ještě nic nezaručuje. Ptáci jsou schopni spolu léta setrávat společně v jedné expozici, aniž by z jejich společného soužití byl jediný výsledek. O to hodnotnější pro nás je fakt, že naši jeřábi tvoří harmonický pár.

V dalších letech si stavěli na zemi hnízdo a střídali se v sezení na vejcích. Analýza oplození však opakovaně prokázala, že kladená vejce jsou sterilní. Samec může samici oplodnit, jen když na ni naskočí, avšak ptákům chovaným v zajetí to mnohdy činí potíže, protože často mají přistřížené jedno křídlo a špatně udržují rovnováhu. Takoví jedinci se tedy musejí naučit správně pářit, což může trvat i několik let.

V letošním roce samice podle zvyku zasedla v květnu na hnízdo. Navzdory plnému provozu na stavbě nedaleké orlí voliery tentokrát oba partneři seděli na hnízdě pevně až do posledního dne – 4. června jsme v hnízdě objevili dvě malé, chundelaté kulíčky. Rodiče nepotřebovali z naší strany téměř žádnou asistenci a o mláďata se sami poctivě a svědomitě starali.

Jeřábi jsou velmi obezřetní rodiče. V domovině většina druhů staví hnízda v neprostopných mokřadech, aby tak snížila riziko napadení pozemním predátorem. V rodičovských povinnostech jsou až úporní a potomky vodí až do plné vzletlosti. V době obstarávání mláďat bývají velmi agresivní a často útočí na jakéhokoliv potenciálního vetřel-

Dospělý jeřáb mandžuský s tříměsíčním mládětem

ce včetně člověka. Naši ptáci jsou ve srovnání s jinými páry relativně mírní. I tak jsme se ale snažili v prvních dnech života mláďat je minimálně stresovat a veškerý provoz kolem jejich expozice jsme omezili na minimum.

Mláďata jeřábů jsou po vyklubání z vajíčka polosamostatná. Klubou se sice opeřená, avšak rodiče jim potravu nejen velice trpělivě ukazují, ale zároveň jim v zobáku nosí kořist ještě mnoho měsíců po jejich narození. Mláďata odpozorovávají chování rodičů a postupně se učí lovit sama.

Růst našich mláďat byl až překvapivě rychlý a po třech měsících mladí jeřábi téměř dosáhli velikosti rodičů. Do šatu dospělých však mají ještě daleko, ten získají až v době dospívání jako

přibližně dvouletí. Ve výběhu se tedy pohybovali dva převážně bíle vybarvení ptáci připomínající čápy (někteří návštěvníci je také na první pohled za čápy považovali), doprovázení dvěma o něco menšími jedinci, kteří byli skoro celí rezavě hnědí. Expozice v dolní části zoo, u cesty od kamčatských medvědů k medvědům ledním, se tak stala pou-
tavnější a mnozí návštěvníci se správně orientovali – vzápětí odhalili, že jde o jeden druh, a rozpoznali, co je mládě a co dospělec.

Jsmo rádi, že se naši jeřábi ukázali jako vzorní rodiče. Přirozeně odchovaná mláďata jsou předpokladem úspěšného pokračování chovu.

RNDr. Petr Suvorov, Ph.D.,
kurátor chovu ptáků
Ing. Miloš Walter,
chovatel

Dospělý jeřáb mandžuský s tříměsíčním mládětem

Tříměsíční mládě jeřába mandžuského

Vystoupení tanečního souboru Abanico

Parodie baletu Labutí jezero v podání souboru Mimi Fortunae

Desátá Noc snů

Podobně jako mnohé jiné zoologické zahrady pořádá i Zoo Brno každoročně, vždy v první červnovou sobotu, Noc snů. Po 18. hodině, kdy končí standardní prohlídka, přicházejí do zoo v doprovodu blízkých příbuzných pozvaní hosté – zdravotně postižené děti. Mnohdy poznáváme rodiny, které se účastnily i minulých nocí snů, je vidět, že všichni se na neobvyklou návštěvu celý rok těšili. A už je vítají nasvícené cesty k expozicím a rozzařené pavilony, kde čekají chovatelé, aby podali zasvěcený výklad o zvířecích světech. Po zahradě, která teď patří jen jim, rozváží hosty vláček ozdobený barevnými žárovkami a z pódia v horní části areálu zaznívá živá hudba, při níž se dá tancovat. Na pódiu se střídají umělecké produkce divadelních a tanečních ansáblů. Různé další atrakce, které běžný

návštěvník neuvidí, jsou roztroušeny po celém areálu. Letošní Noc snů v Zoo Brno byla v pořadí už desátá. Malé výročí si jistě zaslouží být mírně opožděnou připomínkou.

Hosty Nocí snů krátce po 18. hodině z pódia přivítal ředitel zoo, pak se začala odvíjet pásma uměleckých vystoupení, propojené hudebními vložkami trampské skupiny Novi kaskadéři. Skupina Abanico předvedla westernové tance a na pódiu se objevila ve dvou vstupech – podruhé zatančila společně s dobrovolníky z publika. Krojovaná skupina Komíňáčků předvedla ukázkou folklóru z brněnského předměstí Komín. Divadlo Koráb uvedlo show s bublinami, při němž se mohli opět projevit i odvážní diváci. Taneční divadlo Mimi Fortunae nastudovalo zdařilou parodii baletu Labutí jezero, takže diváci užasle a se zájmem zírali a poslouchali: baletky tančily v kostýmech plujících či letících labutí, ale také v rolích kvokajících slepic (jedna, oděná žlutě, představovala právě narozené kuře), do děje vstoupilo i hejno kohoutů a zmatený bezdomovec... Nečekaná scéna dobře souzněla s hrou Petra Iliče Čajkovského.

Na sedmi místech v areálu zoo byly připraveny další atrakce. Na náměstíčku u vchodu do Beringie stál vůz Hasičského záchranného sboru s hadicí. Zájemci tam mohli proudem vody zasáhnout maketu hořícího hradu. Na prostranství před teráriem stál vůz záchranné služby, jehož osádka demonstrovala

lékařský zásah při nehodě, dále tam byly dva stánky s výtvarnými dílnami, kde si děti mohly samy vyrobit předmět připomínající návštěvu zoo, a v dalším stánku si pak mohly nechat pomalovat obličej a vžít se do role zvířátka. V okolí pavilonu Exotarium byly rozmístěny tři atrakce: na stanovišti sokolníků si návštěvníci prohlédli výra velkého, puštíka obecného a sovu pálenou, ve stánku přírodnin osahali vejce pštrosů, parohy jelenů, srst či lebky šelem a dalších živočichů. Judisté ze Sportovního klubu Královopolské strojírny Brno opodál rozložili žíněnku, na níž předváděli ukázkou svého sportovního umění. Projížďky na koních jsme připravili na ponydromu u Dětské zoo i na lesní cestě za indiánskou vesnicí u expozice bizonů. Komentovaná krmení proběhla u surikat, pekarů, nestorů kea, lemurů kata, bizonů, tygrů a žiraf. Občerstvení a malý dárek jsme rozdávali v 19.30 hod. u Dětské zoo.

První Noc snů uspořádala v roce 1996 Zoo Rotterdam v Nizozemí, když pozvala k návštěvě, která začala až po setmění, pacienty z místní dětské nemocnice. Nikdo tehdy netušil, že je to první krok k rozsáhlé celosvětové akci, jejímž smyslem je nabídnout dětem, které většinu času tráví ve zdravotnických zařízeních, mimořádný zážitek, běžnému návštěvníkovi nedostupný. K rotterdamské zoo se začaly přidávat další zahrady v Nizozemí a poté i v jiných státech Evropy a také v zámoří. V naší vlasti se Noc snů poprvé uskutečnila v roce 2004 v Zoo Děčín, v dalším roce ji pořádaly už dvě české zahrady – vedle děčinské i brněnská – a v roce 2014 proběhla už v deseti českých zoologických zahradách. Na celém světě uspořádalo 6. června 2014 Noc snů 265 zoologických zahrad či jejich partnerských organizací.

Sova pálená

Setkání adoptivních rodičů letos doprovodil Indiánský víkend

Slavnostní otevření nové expozice klokanů bylo 30. srpna tohoto roku součástí Setkání adoptivních rodičů a sponzorů, které Zoo Brno každoročně pořádá v poslední srpnovou sobotu jako připomínku jubilea zahrady, do níž mohli návštěvníci poprvé vstoupit 30. srpna 1953.

Mezi hosty setkání upoutali zbrusu noví adoptivní rodiče – obyvatelé Klokánku, zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc. Stali se v ten den adoptivními rodiči klokanů rudokrých, kteří obývají nový klokaní areál, a hráli též významnou roli při slavnostním otevření této expozice (zprávu o něm přinášíme na straně 4). Peníze ušetřené na adopci přinesly děti z Klokánu do zoo v pokladniče a na pódiu u Dětské zoo, kde po otevření klokanince probíhal zábavný program, převzaly adoptiční osvědčení.

Program na pódiu začínal ve 14.30 hod. a končil po 17. hodině. Zahájili jej i ukončili trampové z hudební skupiny Noví Kaskadéři, kteří jsou adoptivními rodiči zeber Grévyho. Také další dva osvědčení příznivci, kteří na pódiu vystoupili – taneční soubor Abanico a taneční divadlo Mimi Fortunae – mají v naší zoo adoptováno nějaké zvířátko. Mezi dalšími programovými čísly bylo show na skákacích botách, které jsme zhlédli už při otvírání klokanice, exhibice brněnské Basketbalové školy mládeže, vystoupení Taneční školy Bartůňkovi a pohádkové představení Divadla Prkno. Hodinový vstup měli nadšenci z týmu, který se věnuje ukázkám tradičních zvyklostí a rituálů indiánského kmene Hokoka Blaketu – předvedli například orlí tanec.

Indiánský víkend: výuka střelby z luku

Obyvatelé Klokánku, zařízení Fondu ohrožených dětí, přebírají na Setkání adoptivních rodičů a sponzorů osvědčení o adopci klokanů v Zoo Brno

Tito „indiáni“ se navíc (společně s „kovboji“ z westernového městečka Šíklův mlýn ve Zvoli nad Pernštejnem) podíleli na tzv. Indiánském víkendu, který se uskutečnil už od 10. hod. v sobotu i v neděli 30. a 31. srpna na třech různých místech v zoo. Na stanovišti u indiánských týpí jsme mohli sledovat střelbu z luku, výrobu čelenek a lovecký tanec s dětmi, na stanovišti u vchodu do Beringie proběhla malá soutěž v poznávání zvířat i jejich stop a traper tam vyprávěl o kladení pastí a střelbě z předovky i zadovky. Také tam indián učil návštěvníky střilet z luku a házet tomahawkem. Na stanovišti u terária kovboj házel podkovou a předváděl práci s bičem. V pestré nabídce kovbojů a indiánů nijak

Indiánský víkend: ukázka kůží lovených zvířat

nazapadla půjčovna skákacích bot. Její službu v improvizovaném stánku v pavilonu Exotarium využilo mnoho spokojených zájemců

Omluva autorovi i čtenářům aneb Nebyl to čáp, ale sokol

Redakce se omlouvá Mgr. Martinu Waldhauerovi za záměnu popisku u fotografie ilustrující jeho článek o Lužických horách, otištěný na 5. straně minulého vydání Zooreportu. Snímek nezobrazoval mládě čápa černého, jak bylo mylně uvedeno, ale mládě sokola stěhovavého. Redakce se za chybu omlouvá i čtenářům.

Interiér nové voliéry orlů bělohlavých

K nové orlí voliěře vede zážitková stezka

Novou průchozí voliéru orlů bělohlavých, zpřístupněnou veřejnosti 5. července 2014, doplňují menší expozice skunků pruhovaných, urzonů kanadských a čipmanků. Tyto tři druhy pocházejí, stejně jako orlí bělohlaví, ze Severní Ameriky. Jejich nové expozice spojuje v naší zoo uzavřený návštěvní okruh, nabízející na malé ploše množství neobvyklých zážitků.

Trasa, která návštěvníka přivádí k mohutné orlí voliěře a posléze jej z ní i odvádí, se různě a nápaditě klikatí mezi umělými skalami. Pokud k voliěře přicházíme od indiánského srubu, nejprve se otevře pohled vpravo do výběhu skunků pruhovaných, a když si je prohlédneme a popojdeme pár kroků, narazíme na další prosklený vhléd, přes nějž můžeme shora pozorovat dění v expozici urzonů a suchý strom (parkos), po němž urzoni rádi šplhají.

Poté, co se potěšíme pohledem na pichlavého urzona lezoucího po holém stromě, čeká nás průchod voliérou, o níž jsme informovali v minulém vydání Zooreportu. Návštěvník projde kovovou bránou, za ní rozhrne závěs z umělohmotných pásů, a pak se ocitne přímo mezi orly, na vyhlídkové ploše, odkud lze přes hladinu jezírka, napájeného umělým potokem, pozorovat dění v téměř celém prostoru obrovské voliéry (vyhlídka shora kryje umělý převis). Ve voliěře chováme pár orlů bělohlavých, získaný ze Zoo Liberec, kde se už tyto ptáci rozmnožovali.

Pocházejí ale odjinud: samice se narodila roku 1988 v Zoo Frankfurt nad Mohanem v Německu a samec roku 1999 v ptačím parku Vogelpark Avifauna Alphen v Nizozemí.

Nejzápadnějším místem výskytu orlů bělohlavých jsou Aleuty, areál pak zasahuje přes Aljašku a Kanadu na souostroví Saint-Pierre-et-Miquelon u východního pobřeží Kanady a dále zabírá celé USA a sever Mexika. Tito orlí žijí především u větších vodních ploch či na břehu moře, jejich hlavní potravou jsou ryby. Orel bělohlavý, známý jako národní pták a státní symbol Spojených států amerických, byl na konci 20. století v USA na pokraji vyhynutí (na Aljašce a v Kanadě ale zůstal hojný). Po ochranných opatřeních se jeho početní stavy

Při příchodu k voliěře od hlavní cesty mírně stoupáme kolem expozice urzonů (vhléd je na snímku uprostřed) a poté čipmanků. Po průchodu voliérou se opět naskytne pohled k urzonům, ale shora, následuje expozice skunků a stezka končí u indiánského srubu

Voliéra je přístupná zdvojeným vchodem se závěsem z umělohmotných pásů

zvýšily a v roce 2007 byl vyškrtnut ze seznamu ohrožených druhů.

Po opuštění voliéry návštěvníckou trasu zprava lemují padlý dutý kmen mohutného sekvojovce obrovského (jde samozřejmě o imitaci), opatřený průhledy do ubikací čipmanků. O dovozu těchto severoamerických veverek zatím jednáme s jinými zoologickými zahradami.

Vlevo od návštěvní trasy pak míjíme druhý vhléd, tentokrát zdola, do výběhu urzonů a zážitková stezka voliérou a kolem jejich doplňkových expozic se vrací na cestu vedoucí od indiánského srubu k výběhu rysů kanadských a k dalším expozicím na západním svahu Mniší hory. Bližší představení skunků pruhovaných a urzonů kanadských přinášíme na následující straně.

Urzoni a skunkové

V expozici urzonů kanadských (*Erethizon dorsatum*), která doplňuje voliéru orlů bělohavých, zatím zastihneme jen jedno zvíře, samici dovezenou ze Zoo Antverpy. O dovozu samce dosud jednáme s jinými zoo.

Urzoni kanadští žijí v jehličnatých, smíšených či listnatých lesích v Kanadě, USA a severním Mexiku. Jsou to hlodavci z čeledi urzonovití (*Erethizonidae*), někdy označovaní jako stromoví či novosvětští dikobrazi. Starosvětským, pozemním dikobrazům se sice nápadně podobají, ale jsou to jen jejich vzdálení příbuzní, geneticky mnohem blíže mají k jihoamerické čeledi morčatovití (*Caviidae*). Na rozdíl od dikobrazů mají urzoni kratší a měkčí ostny a umějí šplhat po stromech, jejichž pupeny jsou pro ně největší pochoutkou. Urzon, jehož tělo pokrývají dlouhé hnědé chlupy s bílými konci, má vyvinut specifický způsob ochrany před predátorem: na vrchní části ocasu a částečně také na hrbetě mu vyrůstají 3–15 cm dlouhé a 1–5 mm silné ostny se špičkami porostlými zpětnými háčky mikroskopických rozměrů. Takové ostny snadno vniknou pod kůži, lze je však jen velmi těžko vytáhnout, při svalových stazích se dokonce mohou dostávat stále hlouběji do těla zasaženého útočníka. K němu se urzon obrací zády a vztýčenými ostny jej zastrašuje. Když nebezpečí nepomíjí, urzon do nepřítele narazí ocasem (zacouvá do něj), ostny se uvolní a do překážky zabodnou. Pokud bodliny vězí v ráně, mohou způsobit zánět i smrt. Většina šelem to

Urzon kanadský

ví a urozní se raději vyhne. Pouze rosomák a kuna rybářská ovládají takový způsob lovu, při němž dokážou urzona zakousnout a sežrat, aniž by jim ostny ublížily.

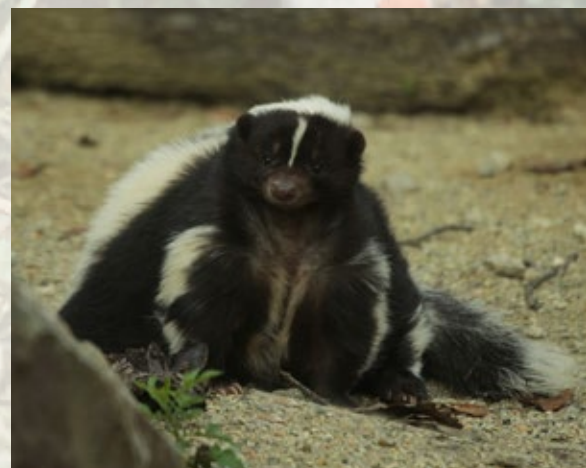
V kultuře původních obyvatel Severní Ameriky hrály ostny urzonů významnou roli. Některé indiánské ženy je dodnes používají ke zdobení (především při výšivkách) oděvů i jiných předmětů denní potřeby. Starodávné technice namáčení, zplošřování a barvení urzoních ostnů se říká quillování (ostnování, quillwork).

Další doplňková expozice nové velké orlí éry patří páru skunků pruhovaných (*Mephitis me-*

phitis), šelmám z čeledi skunkovití (*Mephitidae*), které se živí nejrůznější rostlinnou i živočišnou potravou. Druh je znám schopností rozprašovat páchnoucí tekutinu jako ochranu před nepříteli, převážně výry, jestřáby, kojoty, rysy, liškami a psy. Olejovitý sekret dvou velkých pachových žláz, umístěných kolem řitního otvoru, umí skunk vystříknout na vzdálenost několika metrů. Sekret obsahuje síru a jeho nepopsatelný zápach je cítit údajně na kilometr daleko. Skunk pruhovaný je přizpůsobivý, obývá prérii, lesy, zemědělskou půdu i lidská sídla od jižní Kanady po severní Mexiko. V jeho husté černé srsti se táhne po obou stranách těla bílý pruh od čela po konec zad a pokračuje až na ocas.

Návštěvnice, která prošla orlí voliérou, si prohlíží expozici skunků pruhovaných

Skunk pruhovaný

Navštivte naši nejnovější expoziční!

**Africká vesnice,
slavnostně otevřená 4. října 2014,**

nabízí restauraci s výhledem do výběhu žiraf, zeber a pakoní, jezírko plameňáků, ostrov lemurů, voliéru snovačů, domácí zvířata černého kontinentu a další atrakce.